

Motion till riksdagen 2023/24:629

av Sten Bergheden (M)

Ett mer rättvist bostadstillägg till pensionärer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten till en översyn av reglerna för förmögenhet i bostadstillägget till pensionärer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten till en förenkling av administration av och ansökan om bostadstillägg till pensionärer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bostadstillägget för pensionärer syftar till att man ska kunna efterfråga en god bostad som passar på äldre dagar, även när man har en låg pension. Det är en del av pensions-systemet och nära 300 000 pensionärer har idag rätt till bostadstillägg, varav många är ensamstående och majoriteten är kvinnor.

Ett bekymmer är att en del pensionärer trots en låg pension inte har rätt till bostadstillägg. Ofta beror detta på att man är gift med en make eller maka med relativt god pension och då beaktas hela hushållets inkomster, vilket kan tyckas rimligt. Men det finns också en hel del pensionärer som inte får bostadstillägg på grund av att de under åren som löntagare exempelvis lagt undan till en liten ekonomisk buffert eller har ett fritidshus. Det bör snarare betraktas som positivt att man har arbetat och skaffat sig någon form av mindre ekonomiskt skydd inför livet som pensionär.

Detta beror på att det finns en förmögenhetsgräns i bostadstillägget på 100 000 kronor; på summor därutöver ska 15 procent av den så kallade förmögenheten tas upp som förmögenhetstillägg. Här ingår såväl arv som pengar på banken, tillgångar efter bostadsförsäljning eller för den delen ett mindre fritidshus eller en kolonistuga. Dessa regler och gränser har dessutom varit oförändrade sedan år 2003 trots att inkomster, priser, fonder och taxeringsvärden med mera har ökat kraftigt de senaste 20 åren.

I praktiken medför reglerna att den som arbetat och sparat ihop pengar eller skaffat ett mindre fritidshus straffas på äldre dagar genom att nekas bostadstillägg. Den som däremot inte har lagt undan pengar för oförutsedda utgifter eller som har använt sitt sparade kapital till konsumtion har rätt till bostadstillägg. Med tanke på att den allmänna pensionen generellt blev lägre än förutspått när pensionssystemet reformerades så krävs i regel en buffert under tiden som pensionär. Det är därför anmärkningsvärt att staten på detta sätt bestraffar dem som faktiskt har skaffat sig någon form av buffert inför livet som pensionär.

Till exempel kan en ensamstående pensionär med en pensionsnivå motsvarande genomsnittet för kvinnor, som arbetat hela sitt liv och som antingen lagt undan pengar eller äger en liten sommarstuga, nekas bostadstillägg trots att dennes disponibla inkomst blir lägre än för en garantipensionär med fullt bostadstillägg. Pensionären med en ekonomisk buffert eller ett fritidshus får då en inkomst som hamnar runt gränsen för risk för fattigdom. I rena pengar betyder dagens regler dessutom att pensionären i fråga får en inkomst som blir lägre än pensionen för en som aldrig har arbetat men som har bostadstillägg.

Snarare bör det ses som positivt och uppmuntras att ha arbetat eller skaffat sig någon form av mindre ekonomisk säkerhet inför livet som pensionär. Som reglerna är utformade idag upplevs det hela som orättvist. Det bör vara självklart att man som pensionär med låg eller medelhög pension inte ska bestraffas för att man har någon form av mindre ekonomisk buffert. Möjligheterna till en översyn av förmögenhetsreglerna för bostadstillägget till pensionärer bör därför övervägas.

En annan fråga som rör bostadstillägget för pensionärer är att det är krångligt att ansöka och att man som individ kan bli återbetalningsskyldig om något inte har angetts korrekt. Självfallet ska rätt vara rätt, men det förekommer att pensionärer blir återbetalningsskyldiga avseende bostadstillägg för belopp på över 100 000 kronor. Detta betyder att det är flera års fel som har ackumulerats och inte upptäckts. Sådant avskräcker äldre från att ansöka om bostadstillägg. Här borde mer löpande avstämningar av uppgifter kunna förekomma, så att stora skulder kan undvikas. Rent allmänt bör en förenkling av ansökningsproceduren för bostadstillägg övervägas, till nytta för såväl individer som myndighetsadministration. En sådan förändring kan göras inom ramen för en översyn av hela pensionssystemet.

Sten Bergheden (M)